

EL VOCERO DE LA ACCION CULTURAL ESLOVENA

Leto 2019 - Št. 3

Avgust-September

GLAS NARAVE

Kar v hipu smo pričeli drugo polovico leta in preživeli južno zimo. Bliža se pomlad, mesec september, čas ko se narava prebuja v izrazito medsebojno ljubezen in nam s svojimi vonji in živimi barvami obogati medsebojne odnose.

Vse je lepše; ptice pojo in nebo pozdravlja s sinjim plaščem. Kaj, ko bi se vsak izmed nas ustavil in to užival vsaj za trenutek?

Današnji svet tekmuje s časom in zdi se, da gre vse hitreje in postajamo nestrpni, nevoljni ...

Človek bi rad bil vladar vsega. Bori se z obstojem zato, da bi bil poglavar in Bog, a narava še vedno postavi vidno mejo. Narava je le tista, ki se ravna po naravnih, bistvenih zakonih.

Čeprav se nam zdi, da nam je narava podvržena – od nje naj nas loči razum in duša - se človek večkrat izkaže napačno in tudi ta prednost se ne izrazi kot taka in od časa do časa se bližamo bolj po naravnemu statusu.

Narava se ravna le po božji volji, počiva ali se razvija. Vse stori, kot vedno, od nastanka in do svojega zadnjega trenutka.

Najbolj izrazita glasba, najprisrčnejše pisane ali izrečene besede, najlepša likovna umetnost ... vse prihaja iz narave, ko se začuti pomlad.

Razvoj je neizbežen in dobro je, da obstaja. Od samega človeka je odvisno kako ga uporabi in s kakšno namero.

Torej, ustavimo se za trenutek in prisluhnimo naravi, z občutkom in razumom, da bomo gradili naš svet po zdravi pameti.

ZDRAVICA

V soboto, 20. Julija, je SKA predvajala film »Zdravica«, v dvorani dr. Tineta Debeljaka v Slovenski hiši.

Zgodba o Zdravljici je zgodba delovanja človeškega genija in življenjskih slučajev, kot tudi pravih zasnov usode. Trije veliki možje, trije geniji, vsak na svojem področju, so se srečali v duhu, v različnih časih, in sestavili enega izmed največjih državnih simbolov - slovensko himno. Izvirnost enkratne zgodbe, pristnost domačih igralcev, slikovite lokacije, vse to kaže ta film.

Začelo se je pri Matiju Vrtovcu in njegovi želji, napisati hvalnico trti, slednjo je na njegovo pobudo spisal sam France Prešeren, ta pa je poleg tradicije napitnice, dobila še samosvoj svobodomiseln značaj, ki je oznanjal to, kar svet iz dneva v dan izgublja. Krono pesmi, je nadel veliki sin Podnanosa - Stanko Premrl, ki jo je uglasbil še kot študent glasbe. Vrtovec, ki je kot duhovnik služboval v Podnanosu, Prešeren, ki naj bi Vrtovca obiskal v Podnanosu ter Stanko Premrl, ki se je v vasi pod Nanosom rodil, so torej tvorci tega, kar nas spremlja na kulturnih, protokolarnih, pietetnih in športnih dogodkih ter prireditvah. Napajalo jih ni zgolj nahušenje, temveč tudi pregovorna slovenska trma: ustvariti nekaj samosvojega. Zgodba o uspehu je obrodila himno, ki se danes razlega širom sveta.

Ta melodija je bila prvič izvedena pred malo več kot 100 leti, v ljubljanski dvorani Union, 18. novembra 1917, pod taktirko Mateja Hubada na prireditvi Slovenske matice.

Kraj Podnanos, znan tudi kot Šembid, velja kot rojstni kraj slovenske himne, saj sta prav tu živeli kar dve pomembni osebnosti, ki sta ji dali velik pečat. Leta 2016 so začeli s snemanjem filma, ki je bil posnet v organizaciji Turističnega društva Podnanos in Občine Vipava pod vodstvom mladega režiserja in

scenarista Nejca Furlana. Pri snemanju filma je sodelovalo okrog 150 igralcev. Glavne vloge so odigrali člani dramske skupine s številni nadarjenimi igralci iz Podnanosa in okolice. Premierno so ga uprizorili pred dvema letoma.

Ogleda filma se je udeležilo kar nekaj prijateljev naše ustanove. Tudi veleposlanica R.S. v Argentini, gospa Jadranka Šturm Kocijan je prišla, da se od nas poslovijo. V spomin in v zahvalo za skupno sodelovanje smo ji podarili sliko. Sledila je zakuska ob prijetnem pogovoru.

Kot je že tradicija smo srečanje obogatili z likovno razstavo našega člana, Gregorja Papeža, kateremu se tudi iskreno zahvalimo za prispevek.

100 LET LJUBLJANSKE UNIVERZE

Prizadevanja za ustanovitev Univerze v Ljubljani segajo v sredino 19. stoletja, kljub dolgoletnemu političnemu projektu pa je pred 100 leti nastala po spletu naključij. »Če stvar poenostavim, je na koncu prišlo do ustanovitve zato, ker so za potrditev proračuna potrebovali slovenske glasove«, in to je bila kupčija, pojasnjuje zgodovinar Božo Repe.

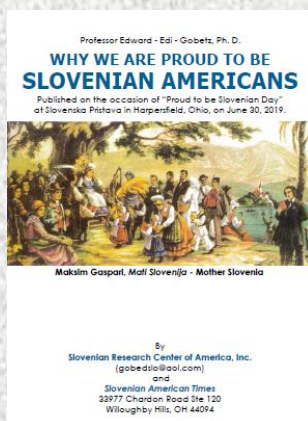

V prvem študijskem letu je 942 študentov poučevalo 18 profesorjev. Številke so danes precej drugačne. »Sem precej skeptičen, kako bi lahko izboljšali to mesto

V ponedeljek, 16. septembra so v prostorih Narodne knjižnice predvajali film »Alejandra«, dokumentarni pogled pisateljice Alejandre Laurencič. Predstavili so tudi njeno zadnje delo, ki je izšlo le v digitalni obliki pod naslovom »Diario de Eslovenia«. V njem opisuje dogodivščine in njen poseben vidik na Slovenijo ter tesno čustveno povezavo.

WHY WE ARE PROUD TO BE SLOVENIAN AMERICANS -EDI GOBEC-

Kot vedno, nas naš delavni prijatelj Edi Gobec razveseljuje s svojim znanstvenim delom. Tokrat v manjši skromni obliki, a kot bogato dediščino za bodoče rodove. Gre za povečano izdajo dvojezične knjižice o slovenskem rodoljubju in narodnem ponosu. Še enkrat pozdravljamo to lepo gesto.

BORIS PAHOR JE PRAZNOVAL PRVIH 106 LET

26. avgusta leta 1913 se je v Trstu rodil Boris Pahor. Velja za enega najpomembnejših pisateljev v slovenskem jeziku. Njegova dela so prevedena v številne jezike, na prvem mestu med prevodi je *Nekropola*, roman o pisateljevem življenju v taborišču Natzweiler-Struthof. Pahorja so večkrat omenjali kot kandidata za Nobelovo nagrado za književnost. Lani je na njegov 105. rojstni dan izšla knjižica »Brez Kocbekovega sodelovanja ne bi bilo Osvobodilne fronte«, ki jo je Pahor o svojem dobrem prijatelju spisal skupaj z Mihaelom Glavanom in Petrom Kovačičem Peršinom. Tudi letos je pisatelj svoj osebni praznik preživel v krogu bralcev. Založba Mladinska knjiga in Cankarjeva založba sta ga namreč gostili v ljubljanski knjigarni Konzorcij.

Borisa Pahorja je najprej pozdravil predsednik uprave Mladinske knjige Peter Tomšič in slavlencu zaželel »trdnega zdravja in čilih misli« ter mu poklonil šopek v slovenskih narodnih barvah.

»Pahor nas opozarja na vse poti in stranpoti 20. stoletja, da jih ne bi ponovili v 21. stoletju« je pisateljeve zasluge povzel minister za kulturo Zoran Poznič, medtem ko je direktorica Javne agencije za knjigo RS Renata Zamida poudarila, da slavljeneec »marsikje v tujini velja za poosebljenje književne ustvarjalnosti v Sloveniji, pri nas pa velja za poosebljenje narodnega ponosa.«

Pahor vse svoje življenje opozarja na nevarnosti totalitarnih režimov, katerih žrtev je bil tudi sam, ter na nujnost samozavestne in pokončne države v najširšem pomenu besede, ki lahko temelji le na dobrem poznavanju zgodovine in lastne identitete.

PETICIJA ZA UVRSTITEV DEL BORISA PAHORJA V UČBENIKE V SLOVENIJI

Ob 106. rojstnem dnevu tržaškega pisatelja Borisa Pahorja so literarni ustvarjalci in profesorji Primož Sturman, David Bandelj in Nejc Rožman Ivančič objavili spletno peticijo, s katero zbirajo podpise za uvrstitev akademika z njegovimi deli med obvezne avtorje četrtega letnika gimnazij in srednjih šol. Prepričani so, da pisatelj sodi v berila.

Čeprav verjame, da tudi drugi učitelji slovenščine posegajo po Pahorjevih delih, čeprav jih ni v uradnem šolskem programu, so prepričani, da si avtor zasluži uvrstitev v učni načrt za slovenščino za četrti letnik gimnazij in srednjih šol.

100. OBLETNICA PRIKLJUČITVE PREKMURJA

Pred cerkvijo v Beltincih, kjer se je pred natanko sto leti v podporo priključitvi Prekmurja zbralo več kot dvajset tisoč ljudi, je bila darovana sveta maša v soboto, 17. avgusta ob 19.00 uri. Slovesna maša v Beltincih je potekala v znamenju pozivov k sožitju.

»V novem državnem okviru naj se zjasni naša narodna zavest: osvobojena temne preteklosti naj bo sproščena in vesela, brez agresivnosti in nastopaštva, umirjena in trdna v sebi ter v iskreni simpatiji do drugih narodov« je povedal kardinal Franc Rode.

Poleg katoliških so bili na njej predstavniki drugih krščanskih cerkva in države. Zbrane je nagovoril tudi predsednik Borut Pahor.

Ob 20.30 je pa bila v Beltincih na vrsti osrednja proslava ob »100. obletnici združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom«. Premier Marjan Šarec je v govoru dejal, da »je to priložnost za uveljavitev Prekmurja kot pokrajine, v kateri v razumevanju in spoštovanju drug z drugim živijo pripadniki slovenskega in drugih narodov, ter da okrepimo, kar nas lahko povezuje. Slovenije ni brez Prekmurja in Prekmurja ni brez Slovenije«.

V kulturnem delu državne proslave se je predstavilo zgodbo o Prekmurju 21. stoletja in obenem zgodbo o povezanosti, ker je bilo Prekmurje od nekdaj izrazito večetnična, večverska, večjezična in večkulturna pokrajina. V umetniškem programu je nastopilo lepo število izvajalcev, med drugimi Vlado Kreslin in Policijski orkester.

RAZPOTJA RODOV - PROF. VINKO LIPOVEC

Pred kratkim nas je zapustil veliki Slovenec, prof. Vinko Lipovec, čigar več kot 100-letna zgodba je naravnost filmska.

Že več let smo v ekipi razmišljali, da bi bilo treba posneti film o slovenskem eksodusu, ki ga je naš narod doživel leta 1945. Slovenski prostor je izgubil ne samo običajne ljudi, ampak veliko intelektualcev, ki so svoje znanje, modrost in uspehe ponesli s seboj v tujino. Žal film še ni doživel prave podpore, saj bi za takšen umetniški izdelek potrebovali pomoč mnogih, ki bi želeli, da se zgodba ponese naprej in so to pripravljene tudi finančno podpreti. S tem, ko nas zapuščajo osebnosti kot prof. Lipovec, pa izginja tudi možnost, da njihove zgodbe slišimo in doživimo v živo, skozi pričevanja ljudi, ki bi lahko obudili filmsko zgodbo na način, ki ji pripada. Zato večkrat razmišljam, ali je Slovenija sploh zrela, da se ta del zgodovine zabeleži v filmskem jeziku ali pa bo žal ostala le v pripovedih. A tudi te bodo v času nekaj let postale le še zgodbe, spomini naših prednikov in se porazgubile v zakladnici narodovega spomina. Zgodovinar, časnikar in urednik Vinko Lipovec, iz župnije Jarše pri Domžalah, je po drugi svetovni vojni večino časa bival v Clevelandu v ZDA. Bil je zaveden

Slovenec in zgleden kristjan. Ob svojem prihodu v domači kraj, pred dvema letoma, kjer je zanj skrbela nečakinja Marjetka, je domovini zaželel, da bi cvetela in napredovala v vseh ozirih. (David Sipoš).

DRŽAVNA ODLIKOVANJA

Srebrni red za zasluge je prejelo Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije za 70 let prispevanja k razvoju pedagoškega, strokovnega in znanstvenega dela na področjih matematike, fizike in astronomije.

Red za zasluge je prejel mag. Ivan Sivec za izjemno obsežen, raznolik in odmeven avtorski opus, ki neguje narodno zavest.

Ivan Sivec je z največjim avtorskim opusom in v Sloveniji eden najbolj branih slovenskih pisateljev. Tako opravlja izjemno poslanstvo za bralno kulturo mladih in starih. Ob zgodovinskih, biografskih in pustolovskih romanih objavlja potopise, knjige o športu in glasbi, kmečke povesti ter knjige za mlajše bralce. Besede in zgodbe kipijo izpod njegovega peresa ter imajo bralke in bralce med vsemi generacijami, doma in po svetu. Približa se jim z občudovanja vrednim vitalnim realizmom, kakor je njegov slog označila ugledna profesorica dr. Helga Glušič. Je pisatelj, publicist, popotnik, raziskovalni novinar in etnolog. Kot novinar je prekrižaril večji del Slovenije, zasebno tudi velik del Jugoslavije in sveta. Njegova popotovanja po poteh Jacka Londona na Aljasko, Julesa Verna po Franciji in na Mont Blanc, etnologa Janka Benigarja po Argentini, antropologa Williama Howellsa po Namibiji, aboriginov po Avstraliji in Maorov po Novi Zelandiji, so neskončni navdih za njegova knjižna dela.

Izjemno dragoceno je Sivčevo delo na glasbenem področju. Napisal je več kot tri tisoč besedil za različne glasbene izvajalce in nekatera med njimi so, kakor bi bila iz zakladnice ljudskih in narodnih. Ob tem je izdal več kot dvajset knjig o glasbenikih in dve monografiji o razvoju narodno-zabavne glasbe pri nas. Navajati številke je pri Ivanu Sivcu nezanesljivo, saj se nenehno spreminjajo:

doslej je napisal več kot 150 knjig. Za svoje delo je prejel več priznanj: zlato Kersnikovo plaketo za književnost, Terseglavovo priznanje za radijske oddaje, Souvanovo nagrado za življenjsko delo kot eden najbolj plodnih piscev besedil za glasbo in druga. Posebno priznanje njegovemu delu izrekajo bralci, ki ga vsako leto uvrstijo na seznam avtorjev največkrat izposojenih knjig ter množično obiskujejo literarne in pogovorne večere z njim.

Medalje za zasluge pa je prejel dr. Mirko Cuderman za ustanovitev Slovenskega zborovskega arhiva in za donacijo izjemno obsežne zbirke notnega in avdiovizualnega gradiva.

Dr. Mirko Cuderman se je rodil 18. julija 1930 v Tupaličah pri Preddvoru. Po študiju teologije je leta 1956 odšel na Dunaj, kjer je vzporedno končal študija cerkvene glasbe na akademiji za glasbo in upodabljaljočo umetnost ter muzikologije na filozofski fakulteti dunajske univerze. Po vrnitvi v domovino je bil nekaj časa regens chori v ljubljanski stolnici. Leta 1968 je ustanovil in več desetletij vodil društvo Consortium musicum, katerega temeljno poslanstvo je bilo izvajanje vokalno-instrumentalne glasbe. Z zborom Consortium musicum je poustvaril največja dela svetovne vokalno-instrumentalne glasbe ter izvedel številne prve in praizvedbe v Sloveniji.

Nekaj časa je bil dirigent Komornega zbora RTV Slovenija, umetniški vodja Slovenskega okteta in dirigent zbora Glasbene matice. Leta 1991 je dal pobudo za ustanovitev Slovenskega komornega zbora in bil do svoje upokojitve leta 2009 njegov umetniški in programski vodja. Dr. Mirko Cuderman je s Slovenskim komornim zborom posnel dve antologiji slovenske zborovske glasbe. Zbirka Musica sacra Slovenica, ki obsega triintrideset zgoščenk, je pregled slovenske duhovne glasbe 19. in 20. stoletja. Zbirka Slovenska zborovska glasba, ki obsega petinpetdeset zgoščenk, pa je antologija slovenske posvetne zborovske glasbe od sredine 19. stoletja do sodobnosti. Vse skladbe je pred snemanjem muzikološko pregledal, tako da so bile vedno posnete v neokrnjenem in nepopačenem izvorniku. Večina posnetih skladb je tako prvič zazvenela v izvorni obliki in vrhunski izvedbi. Svoje bogato znanje je prenašal na mlajše generacije.

Vse zbrano gradivo je sklenil v obliki donacije prepustiti strokovni javnosti. V ta namen je bil 28. januarja 2013 na njegovo pobudo in s to dragoceno donacijo ustanovljen Slovenski zborovski arhiv.

SLOVENEK PONOVO SLAVIL V PREPOZNAVNEM TEATRU COLON

Ko je Giacomo Puccini začel komponirati opero »Turandot«, ki jo je ob njegovi smrti dokončal Franco Alfano, si prav gotovo ni mislil, da bi med junaki lahko nastopal tudi Slovenec in to v Argentini.

Opera, katere besedila sta spisala Giuseppe Adami in Renato Simoni, se je predstavila v prvi polovici leta in v njej se je, med drugimi, ponovno izkazal naš Luka Debevec Mayer z odličnim nastopom v zelo zahtevni vlogi Timurja. Delo, ki je bilo dokončano leta 1926, se v treh dejanjih dogaja v Pekingu. Zgodba opisuje junakinjo Turandot, cesarjevo hči, ki se bojuje proti Calafu, edinemu izmed snubcev, ki se je lahko izognil smrti z dešifriranjem treh ugank, ki so bile postavljene kot pogoj za poroko s kruto princeso. Gre za Pucinijevo najbolj avantgardno delo.

PLAMEN IZ TORONTA JE ZAPEL V SLOVENIJI

1991 je bilo leto prvih korakov vokalne skupine »Plamen«, ki jo vodi znana Tržičanka Marija Ahačič Polak. Dekleta, zdaj že žene in matere, so prvič zapele, ko je Kanada priznala Slovenijo. Ljubezni do slovenske pesmi in besede sta jih popeljala na tri celine. Letos so bile že na osmem gostovanju v Sloveniji.

»Plamen« je osrčje mladih potomk slovenskega rodu, ki s ponosom vzdržujejo slovensko kulturo.

Slovenska kulturna akcija
vas vabi na predstavitev knjig

MARKA KREMŽARJA

“RAZMIŠLJANJA OB ZMEDI”
“PODJETNIK IN NJEGOV POKLIC”

v soboto, 21. septembra 2019,
ob 17. uri v dvorani dr. Tineta Debeljaka
v Slovenski hiši.

Po srečanju vabljeni na pogostitev.

ska.novice@gmail.com

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. GLAS es propiedad de la Acción Cultural Eslovena

Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina

Urejuje ga odbor, v koordinaciji tajništva. Edición: Comisión Directiva bajo la coordinación del secretario.

Tiskana oblika izhaja s podporo Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.